

MESTNA OBČINA MARIBOR
ŽUPAN

Ulica heroja Staneta 1, SI-2000 Maribor
T: +386.2.2201 000, E: mestna.obcina@maribor.si
S: <http://www.maribor.si>
Davčna številka: SI12709590, Matična številka: 5883369

Številka: 3560-8/2021-2

Datum: 16.12.2021

Naravna vrednota Stara trta ZAČASNE UPRAVLJAVSKE SMERNICE

Na podlagi 61. člena Zakona o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18 in 82/20) se do sprejetja načrta upravljanja določijo začasne upravljaljske smernice.

Na ta način se opredelijo varstvene in razvojne usmeritve ter upravljanje Stare trte - najstarejše trte na svetu, ki še obrodi. Vse usmeritve veljajo tudi za obe potomki, vsajeni na vsaki strani Stare trte.

1. Ocena stanja

Stara trta je lastno ime za žlahtno vinsko trto, sorte žametovka (žametna črnina ali modra kavčina), ki raste na pročelju stavbe na naslovu Vojašniška ulica 8, 2000 Maribor.

Zavarovana je z Odlokom o razglasitvi Stare trte v Mariborskem pristanu za naravno znamenitost (MUV, št. 5/1994; v nadaljevanju Odlok). Po Pravilniku o določitvi in varstvu naravnih vrednot (Ur. l. RS, št. 111/2004; v nadaljevanju Pravilnik) je botanična in drevesna naravna vrednota državnega pomena.

Stavba, na katero je trta naslonjena, je po Odloku o razglasitvi nepremičnih kulturnih in zgodovinskih spomenikov na območju občine Maribor (MUV, št. 5/1992) določena za spomenik lokalnega pomena.

Rastišče trte je na parceli št. 1992/4, k. o. 657 - Maribor grad, ki je v lasti Mestne občine Maribor. Stavba je na parceli št. 1992/2, k. o. 657 - Maribor grad, ki je v upravljanju Mestne občine Maribor. Potomki rasteta na parcelnih št. 1992/3 in 1992/5, k. o. 657 - Maribor grad.

1.1. Ocena stanja naravne vrednote

Stara trta je sorte žametovka (žametna črnina ali modra kavčina). Stara je več kot 400 let in zato najstarejša trta na svetu, ki še obrodi.

Prizadevanja za ohranitev Stare trte potekajo od leta 1965, z občinskim odlokom pa je bila prvič zavarovana leta 1981. Nadomestni trti na vsaki strani Stare trte so posadili leta 1985 na način, da so neposredno ukoreninili vegetativne potaknjence in tako ohranili isti genotip.

1.2. Ocena stanja posegov in dejavnosti

Posegi in dejavnosti na rastlini se odvijajo tako z namenom ohranjanja rastline v dobrem stanju kot tudi zagotoviti pridelek.

Strokovno nego oz. vzdrževanje Stare trte in njenih dveh potomk opravlja skrbnik, poimenovan tudi mestni viničar (v nadaljevanju skrbnik), ki ga imenuje župan Mestne občine Maribor (MOM). Obseg njegovih del je naslednji:

- skrb za rastišče znotraj ograje:
 - o vrhnji sloj tal se menja, skrbi se za urejeno podobo (saditev enoletnic, košnja podrasti) ipd.
- skrb za trto:
 - o rez: orodje se razkuži, mladike se prirežejo, ohranjajo se poganjki, rane od rezi se premažejo ipd.
 - o trgatev: brači oberejo trto.
 - o druga dela: odvečne mladike se odstranijo, izvede se škropljenje, ukrepa se v primeru škodljivcev, povežejo se rastoče mladike, vršičkanje, odstranitev odvečnega listja, nastavijo se lepljive plošče ipd.
- druge naloge:
 - o vodenje evidence, ki se nanaša na trto,
 - o priprava letnih poročil,
 - o skrb za lastno strokovno izobraževanje,
 - o obnavljanje licence za dela, ki so povezana z varstvom rastlin pred boleznimi in škodljivci.

Skrb za trto se dopolnjuje z oskrbo njenega zavarovanega rastišča (znotraj ograje) v skladu s slovenskim izročilom in sezonsko podobo.

1.3. Ocena stanja na vplivnem območju

Vplivno območje Stare trte je tlakovan prostor pred stavbo, na katero je trta naslonjena. Rastišče Stare trte in obeh potomk se nahaja za kovinsko ograjo.

Ocenjujemo, da trto lahko ogrozi morebitni vandalizem, ki bi bil usmerjen neposredno v poškodovanje rastline ali rastišča. Skrb vzbuja tudi naraščajoči promet v bližini.

2. Varstvene usmeritve

Varstvo naravne vrednote se izvaja neprenehoma s strokovno nego oz. vzdrževanjem in varovalnimi ukrepi. V nadaljevanju so povzete prepovedi in usmeritve iz Odloka in Pravilnika:

- prepovedano je:
 - o poškodovati steblo, korenine, veje, brajdo, trgati liste in plodove ali drugače poškodovati trto;
 - o ob steblo in na korenine trte ter v okolici izlivati odpadne vode in druge škodljive oz. strupene tekočine;
 - o vstopati v ograjen prostor, znotraj katerega raste trta.
- soglasji Zavoda RS za varstvo narave in Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije sta obvezni za:
 - o gradbene posege ali spremembe v tlaku na območju dvorišča ali na fasadi stavbe, ob kateri raste trta;
 - o postavljati nadstrešnice ali senčila na ploščadi pred trto.

- Objekte in naprave se gradi oziroma namešča v takšni oddaljenosti od rastišča, da se ne spremenijo življenjske razmere na rastišču, vključno s tem, da se ne spremeni osenčenost oziroma osončenost rastline in rastišča.
- Zraka se ne onesnažuje s prahom, aerosoli ali strupenimi plini, tako da se rastlina ne poškoduje in da se ne slabšajo možnosti za rast.
- Na območje rastišča se ne vnašajo rastline tujerodnih vrst.

K obstoječim prepovedim na novo dodajamo prepoved zimskega soljenja tlakovanih površin v okolici Stare trte.

Izjema pri upoštevanju varstvenih usmeritev so dela z namenom nege oz. vzdrževanja ter znanstveno-raziskovalno delo.

Strokovni nadzor v zvezi z varstvom trte opravlja Zavod RS za varstvo narave. Kazni za nespoštovanje so zapisane v Odloku in se na novo določijo ob novelaciji akta o zavarovanju.

3. Razvojne usmeritve

Naravno vrednoto se uredi za obisk javnosti na način, ki ne spremeni življenjskih razmer na rastišču.

4. Upravljanje

Gospodar Stare trte je najvišji organ upravljanja. Funkcijo gospodarja opravlja župan MOM, ki med drugimi nalogami tudi:

- imenuje skrbnika Stare trte,
- zapove pričetek trgatve,
- daje soglasje k izbiri datuma za rez in trgatev.

5. Financiranje

Način financiranja se določi za zagotavljanje namenov varstva in razvoja.

Skrbnik delo opravlja na podlagi pogodbe. Izbere se ga v skladu s predpisi, ki urejajo javna naročila.

Za izvedbo večjih opravil v povezavi z nego in vzdrževanjem trte lahko skrbnik zaprosi za dodatno finančno pomoč MOM. Po predhodni potrditvi gospodarja, MOM zagotovi financiranje.

6. Priprava načrta upravljanja

Do sprejetja novega akta o zavarovanju Stare trte, ki bo nadomestil obstoječi Odlok in bo v skladu z Zakonom o ohranjanju narave, veljajo začasne upravljavske smernice.

Z novim aktom se določi upravljavca in pripravi podlaga za načrt upravljanja, in sicer skupaj z Ministrstvom za okolje in prostor ter Zavodom RS za varstvo narave, ker gre za naravno vrednoto državnega pomena.

Aleksander Sasa Arsenovič
Župan